

**DÜNYANIN FARKLI ÜLKELERİNDEKİ SOSYALİST PARTİ
AMBLEMİNDEKİ SEMBOLLERİN GÖRSEL İLETİŞİM KAVRAMLARI
AÇISINDAN ANALİZİ**

ANALYSIS OF THE SYMBOLS ON THE SOCIALIST PARTY EMBLEM IN
DIFFERENT COUNTRIES OF THE WORLD IN TERMS OF VISUAL
COMMUNICATION CONCEPTS

Engin UĞUR

Doç.Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Grafik Bölümü

ORCID: 0000-0001-7831-5449

Samed Ayhan ÖZSOY

Öğr.Gör., İstanbul Üniversitesi – Cerrahpaşa, Basım ve Yayın Teknolojileri Programı

ORCID: 0000-0002-4803-6577

Burçin TUNCAY

Öğr.Gör., Beykent Üniversitesi, Grafik Tasarımı Programı

ORCID: 0000-0002-9495-0570

Özet

Çok partili sistemin olduğu çok sayıda ülkede sosyalist ideolojileri benimsemiş partiler yer almaktadır. Sol parti kategorisinde yer alan bu partiler genel olarak, güçlü devlet yapısını ve ülkenin sahip olduğu imkânların toplumun tüm katmanlarına eşit dağıtılmasını savunurlar. Bazı ülkelerde sağ partilere alternatif olacak kadar büyük bir parti yapısına sahip olmalarına karşın bazı ülkelerde toplumun çok küçük bir kesimine hitap eden marjinal bir parti olarak seçmenlerin gözünde önemli bir değere sahip değillerdir. Fakat değişen koşullar ve özellikle yönetimde bulunanların başarısızlıkları sosyalist ve benzeri partilerin bir umut olarak toplumda değer kazanmasına neden olmaktadır. Sosyalist partilerin çoğunlukla popülist parti anlayışına karşı ciddi duruş sergilemeleri genel karakteristik özellikleridir. Ayrıca büyük sermaye odaklarından destek almadıkları için büyük harcamaların yapıldığı seçim kampanyaları yerine daha geleneksel ve ekonomik yöntemleri tercih etmeleri de zayıf noktalarıdır. Günümüzün çok partili yapısında mücadele etmek isteyen bir parti diğerlerinden geri kalmamak için gereğini yapmak mecburiyetindedir. Özellikle profesyonel ekibin elinden çıkmamış kurumsal kimlik yapıları günün epey gerisinde kalmış bir görüntü oluşturmaktadır. Görsel açıdan kişilerde bir anlam ve mesaj oluşturan ve partinin ismi yerine algılanan amblem ve logoları büyük önem taşımaktadır. Sosyalist partilerin taşıdıkları karakteristik düşünce yapısını ortaya koyan sembollerin yer aldığı klasik logoları tercih etmeleri günümüzün modern grafik tasarım ürün düzeyinin çok gerisinde bir yapı oluşturmaktadır.

Makalede dünyanın farklı ülkelerindeki sosyalist parti logolarından rastgele seçilenler, görsel iletişim kavramları çerçevesinde analiz edilmiştir. Analizler görsel iletişimin yüzlerce yıllık birikimlerinden kendi koşulları içinde ürettiği evrensel kavramlardır. Fakat bu kavramlar eleştirel bir yapıyla kullanıldığında kişisel algı farklılıklarına göre değerlendirmelerde de farklılıkların olması kaçınılmazdır.

Anahtar Kelimeler: sosyalist parti, görsel iletişim, amblem, logo, sembol

Abstract

In many countries with a multi-party system, there are parties that have adopted socialist ideologies. These parties, which are in the category of left parties, generally advocate a strong state structure and the equal distribution of the opportunities of the country to all layers of the society. Although they have a large party structure to be an alternative to right-wing parties in some countries, they do not have a significant value in the eyes of the voters as a marginal party that appeals to a very small segment of the society in some countries. However, changing conditions and especially the failures of those in the administration cause socialist and similar parties to gain value in society as a hope. It is the general characteristic of socialist parties that they often take a serious stance against the populist party understanding. In addition, their weak point is that they prefer more traditional and economic methods instead of election campaigns where large expenditures are made because they do not receive support from large capital centers. A party that wants to struggle in today's multi-party structure has to do what is necessary in order not to fall behind the others. In particular, corporate identity structures that are not made by the professional team create an image that is well behind the day. Emblems and logos, which visually create a meaning and message for people and are perceived instead of the name of the party, are of great importance. Socialist parties' preference for classic logos with symbols that reveal their characteristic mentality constitutes a structure far behind today's modern graphic design product level.

In the article, randomly selected socialist party logos from different countries of the world were analyzed within the framework of visual communication concepts. Analyzes are universal concepts that visual communication has produced under its own conditions from hundreds of years of experience. However, when these concepts are used with a critical structure, it is inevitable that there will be differences in evaluations according to personal perception differences.

Keywords: socialist party, visual communication, emblem, logo, symbol

1. GİRİŞ

Siyasi partilerin amblemlerindeki her unsurun ayrı bir anlamı bulunur. Seçimlerde ‘Evet’ mührünü basan vatandaşlar için partileri ayırt etmek amacıyla bakılsa da amblemler partilerin izledikleri çizgilerden söylemlerine kadar birçok özelliğini de yansıtır. Bir parti en fazla amblemi kadar güçlüdür. Çünkü amblem önemlidir; bir partinin düşüncü biçimini, vizyonunu, algılamalarını, ideallerini, tasavvurlarını ve daha pek çok şeyini yansıtır. Başarılı bir amblem işini iyi yapan, zamana meydan okuyan ve marka kimliği için ikonik bir tasarım unsurudur.

Dünya’nın birçok ülkesinde siyasi partilerin yer aldığı yelpaze içinde çok sayıda sosyalist parti de yer almaktadır. Sosyalist partilerin büyük oranda savundukları ideolojiler ortak yapılara sahiptir. Bu kalıplaşmış ortak özellikler amblemlerine de yansımıştır. Fakat günümüzün çeşitliliğinde farklılıklar dikkat çekerek akılda kalıcı olmaktadır. Bu nedenle partilerin fıkırsel yapıları ne olursa olsun bilinirlik açısından kurumsal kimlik yapılarının farklılık taşıması gerekmektedir.

2. GÖRSEL İLETİŞİMDE SEMBOL KAVRAMI

Sembol; belirli bir insan, nesne, grup ya da düşünceyi veya bunların birleşimin temsil eden ya da bunların yerine geçen iletişim ögesidir (Uğur, 2019: 390). Dil dışı semboller de birer anlam taşıyıcılarıdır. Anlam taşıdıkları için iletişim faaliyetinin oluşmasını sağlarlar. Görsel semboller insanoğlunun görme duyusuna hitap eden en önemli iletişim unsurlarıdır. Sembol ve işaretler, akılda kalıcılığı, kolay öğrenilebilirliği, hızlı anlamlandırılabilirliği, evrensel anlam ve boyutlarına sahip olmalıdır.

Belirli anlamlara sahip görsel semboller dilden bağımsız olarak bilgi aktarımında kullanılmaktadır. Kolay öğrenilebilmesi, akılda kalıcılığının fazla olması, belki de yüzlerce sözcükle anlatılacak bir mesajı sade bir biçimde temsil edebilmesinden dolayı hızlıca anlaşılabilmesi ve dil engellerini ortadan kaldırabilmesi, yaygın olarak kullanılmasında etkili olmaktadır (Mete, 2020: 1045).

Şekil 1. Sembol Örnekleri (URL1, URL2)

3. AMBLEM TASARIMI

Kurumsal kimliğin görsel boyutunu oluşturan logo ve logotype, kurumların bilinirliği açısından önemli bir misyona sahiptir (Uğur, 2019: 390). Günümüzün rekabetçi yapısında her türlü kurumsal yapıyı temsil eden amblem ve logotype'ın beğeniyi hak eden ve akılda kalıcı özellikte olması gerekmektedir. Amblemlerde; özgünlük, sadelik, endüstriyellik - ekonomiklik ile estetik gibi bazı temel özelliklerin bulunması gerekmektedir. Bu görüşler doğrultusunda özgünlük; yapılan tasarımın başka bir tasarımı çağrıştırmaması anlamına gelmektedir. Daha evvel yapılan tasarımlardan izler taşımadan kendine özgü bazı özellikler taşınmalıdır. Sadelik; kalabalık detaylardan arınarak en az öğeyle en fazla bilgiyi aktarma çabasıdır. Endüstriyellik ve ekonomiklik kategorisinde yer alan endüstriyellik kısmı için tasarlanan amblemlerin çeşitli tasarım ürünlerinde kullanılacağına farkında olarak tasarlanması işlemdir (Ceylan - Bahattin Ceylan, 2020: 192).

Logolar, ağırlıklı olarak semboller ve bu sembollerle uyumlu renklerden meydana gelir.

Şekil 2. Amblem Örnekleri (URL3, URL4, URL5)

3.1. Amblem Tasarımında Sembol Kullanımı

Bu ilişki içinde belli amaçlarla kullanıldıkları için semboller de amblem olabilirler (Taşçı, 1985: 5). Semboller Cassirer'e (1957: 6) göre, 'öylesine yaşamla ilgili bir anlam taşırlar ki insan zihninin imgelere gereksinme duyan bir zihin olduğunu söylemek gerekir'. Livingston

(1994: 187) ise sembolü; ‘bir aktivite, fikir ya da objeyi tanıtan tasarlanmış harf ya da simge’ olarak tanımlanmış, ‘sembollerin soyut ya da resimsel olabileceğinin ve kültürel, sosyal, politik ve ticari bir bağlamda da kullanılabileceğinin’ altını çizmiştir. Bir kimliğin şekille ifadesi olan semboller, aynı zamanda onun insan belleğinde oluşturduğu görüntülerin tamamıdır. İnsanlık tarihi boyunca sembolün, grafik alanında ise amblemin ayrı bir önemi vardır. Çevremizi kuşatan sembollerin iletişimi kolaylaştıran ve algılamayı sağlayan önemli elemanlar olduğunu söylemek mümkündür. Uçar (2004: 92), ‘grafik tasarım ve tasarımcının kökenlerini, hissettiklerini, korkularını, mesaj ve beklentilerini çizimle anlatmaya çalışan ilkel insana kadar uzandığını söylemiş, bu iletişim boyutunu keşfeden insanın, sembolik yapıyı keşfettiğini ve bu yapının gösterdiğinden çok şey ifade edebildiğini öğrendiğini’ söylemiştir. Detaylardan arındırılmış ve sadeleştirilmiş bu görsel iletişim örnekleri, pek çok toplumda dolaylı iletişim öğeleri olarak etkin şekilde kullanılmıştır. Görsel iletişimde ise bu tür mesajların, kalıcılık özelliği sayesinde tarihi bir belge olarak da kullanıldığı söylenebilir. Sembollerin kapalı, izleyen niteliklerine, bilgi ve kültürüne, deneyimlerine ve algı gücüne göre şekillenen bir yapısı vardır. Ayrıca semboller, evrensel anlam ve algı boyutlarına sahip bir iletişim biçimidir. Sembollerin iletişim hızının, diğer tür iletişim biçimlerine, örneğin yazılı iletişime göre son derece hızlı olduğunu söylemek mümkündür. Uçar (2004: 31-32), yine grafik tasarımın sembollerle ilişkisi konusunda şunları söylemektedir: ‘Grafik tasarım da bir bakıma semboller sanatıdır. Grafik tasarımcısı bu dalın özünde yer alan kısa sürede yoğun ve kavramsal bir iletiyi iletme işlevini görsel bir yapıda tasarlarlarken sembolik yaklaşımlardan faydalanır. Çoğu zaman sembolleşmiş nesneler, stilize edilip sadeleştirilerek kullanılır. Bu detaylardan arındırma süreci biçim oluşturma aşamasında gerek kavramın aktarılması, gerekse kullanım açısından kolaylık sağlar. Günümüze ulaşan çoğu soyut sembol, başlangıçta resimsel bir biçime sahip çizimlerin stilizasyonunun ve zaman süzgecinden geçmiş bir arındırmanın sonucudur. Göz hafızasının da sadeleştirilmiş biçim ve formları daha kolay algılayabildiği ve daha kolay hatırlayabildiği ise, bilimsel ve fizyolojik bir gerçektir’. Amblem tasarımında da yukarıda bahsedilen soyutlaştırılmış görsel nesnelerden yani sembollerden sıkça yararlanılmaktadır. Amblemelerde kullanılan sembollerin gösterileni, anlamı yansıtabilirliliği noktasında, amblem tasarımında dikkat edilmesi gereken önemli bir konu olduğu söylenebilir.

Şekil 3. Sembollerin amblem tasarımında kullanım örnekleri (URL6, URL7)

4. DÜNYANIN FARKLI ÜLKELERİNDEKİ SOSYALİST PARTİ AMBLEMİNDEKİ SEMBOLLERİN GÖRSEL İLETİŞİM KAVRAMLARI AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

4.1. Arjantin Sosyalist Partisi (Partido Socialista)**Şekil 4.** Arjantin Sosyalist Partisi amblemi (URL8)

Parti ambleminde, Arjantin bayrağının renklerinden uzak, sosyalizmi simgeleyen kırmızı renkte gül ve yeşil renkte yaprak sembolü bulunmaktadır. Yeşil renk, umudun rengidir. ‘Sosyalist Parti’ kısaltma olarak ‘PS’ şeklinde, kırmızı bir karenin içine, tırnaksız, bold, dışı olarak oluşturulmuştur. Amblemin alt kısmında tipografik olarak yazının açılımı tırnaksız, light bir karakter ile yazılmıştır. Tipografik öğenin altında yer alan mavi renkteki çizgisel öğeler ile birlikte; güven, sorumluluk ve dürüstlük vurgulanmıştır.

4.2. Arnavutluk Sosyalist Partisi (Partia Socialiste e Shqipërisë)**Şekil 5.** Arnavutluk Sosyalist Partisi amblemi (URL9)

Amblemden sosyalist partilerin için popüler bir simge olan illüstrasyonla çizilmiş gül gözükmemektedir. Sıkılmış sol yumruk ise, sosyalizm için mücadeleyi sembolize eder. Ayrıca amblemden mor renk kullanılarak merkezci, monarşi, kraliyet kavramları vurgulanmıştır.

4.3. Brezilya Sosyalist Partisi (Partido Socialista Brasileiro)**Şekil 6.** Brezilya Sosyalist Partisi amblemi (URL10)

Kırmızının sosyalizmin klişe rengi olarak seçilmesi amblem tasarımında değişime karşı bir anlayışı ifade etmektedir. Amblemden barışın sembolü olan zeytin dalını taşıyan güvercin

sembolü yer almaktadır. Güvercinin sağ alt tarafında ‘Socialismo e Liberdade’ şeklinde slogan tipografik olarak serifsiz ve light olarak bulunmaktadır. ‘Brezilya Sosyalist Partisi’ ifadesi tipografik olarak majiskül, tırnaksız ve yarı bold; kısaltması ‘PSB’ ise majiskül, tırnaksız ve bold olarak kullanılmıştır.

4.4. Bulgar Sosyalist Partisi (Bălgarska Socialističeska Partija)

Şekil 7. Bulgar Sosyalist Partisi amblemi (URL11)

Parti logosunda illüstrasyon ile oluşturulmuş gül bulunmaktadır. Logoda kırmızı renk sosyalizmin klişe rengi olarak bulunmasının yanında Bulgaristan bayrağının renkleri olan yeşil ve beyaz renk de bulunmaktadır. Logonun alt kısmında da tipografik unsur olarak kril alfabesiyle yazılmış Bulgar Sosyalist Partisi’nin baş harfleri kırmızı renkte, serifsiz ve yarı bold olarak bulunmaktadır.

4.5. Fransa Sosyalist Partisi (Parti Socialiste)

Parti Socialiste

Şekil 8. Fransa Sosyalist Partisi amblemi (URL12)

Elde tutulan gül, sosyalist ve sosyal demokrat partiler için popüler bir simgedir. Kırmızı rengin, maddi yoksullukla mücadelenin bir işareti ve manevi yoksulluğa karşı mücadelenin çiçeği olmasını sembolize eder. Sokaklardaki toplanan insanlara; yumruktaki gül, sosyalizm için mücadelenin ve bunun sonucunda güzel günlerin geleceğini sembolize eder. Sosyalist Parti tipografik olarak; siyah renkte, tırnaksız ve normal kalınlıkta, üstteki ambleme ortalanarak kullanılmıştır.

4.6. Hindistan Sosyalist Partisi (Samajwadi Party)**Şekil 9.** Hindistan Sosyalist Partisi amblemi (URL13)

Samajwadi Partisinin (SP) ambleminde sosyalizmin klişe renkleri olarak kırmızı zemin üzerinde beyaz bisiklet bulunmaktadır. Genellikle kırmızı ve yeşil iki renkli parti bayrağına çizilir. Kırmızı, sosyalist ve sınıf mücadelesi ilkelerinin simgesidir ve devrimci ideallerin rengidir. Yeşil, çimlerin veya yeşilliklerin rengidir ve SP'nin içine düştüğü temel siyaset seviyesini ifade eder. Yeşil aynı zamanda umudun rengidir. Bir hedefe ulaşmak için araç olarak kullanılan bir bisiklet, partinin devletin çeşitli topluluklarının genel ilerleme ve gelişimine doğru yürüyüşünü sembolize ederek SP'de isyan yoluyla adaletle ulaşma hedefine ulaşmasını sağlar.

4.7. Hollanda Sosyalist Partisi (SP)**Şekil 10.** Hollanda Sosyalist Partisi amblemi (URL14)

Amblemden kırmızı renk kullanılarak, sosyalist yönünü ortaya çıkarmaktadır. Kullanılan amblem ile emek ve halkçılık kavramları ön plana çıkmaktadır. Amblemden kullanılan domates simgesinin yaprağının, beş köşeli yıldız simgesinden oluşması emekçilerin beş parmağını ve aynı zamanda beş kıtayı (geleneksel olarak sayılmış) temsil etmektedir. Az bilinen bir yönü de yıldızın beş köşesinin toplumu sosyalizme taşıyacak ve onu koruyacak beş farklı sosyal grubu temsil etmesidir. Sosyalist Partinin baş harfleri majiskül, tırnaksız ve bold yazı karakterinden oluşturulmuştur.

4.8. İngiltere Sosyalist Partisi (Socialist Party)

Şekil 11. İngiltere Sosyalist Partisi amblemi (URL15)

Amblem olarak, sosyalizmin vurgusu olan yıldız sembolü kullanılmıştır. Yıldız sembolü sosyalizmin rengi olan kırmızı renkte ve arkasına gölge verilerek, boyut kazandırılarak oluşturulmuştur. Beş köşeli yıldız kullanılarak, emekçilerin beş parmağını ve aynı zamanda beş kıtayı (geleneksel olarak sayılmış) temsil etmektedir. Az bilinen bir yönü de yıldızın beş köşesinin toplumu sosyalizme taşıyacak ve onu koruyacak beş farklı sosyal grubu temsil etmesidir. Sosyalist Parti tipografik olarak; siyah renkte, tırnaksız ve yarı bold şekilde sola bloklanarak kullanılmıştır.

4.9. İskoçya Sosyalist Partisi (Scotland Socialist Party)

Şekil 12. İskoçya Sosyalist Partisi amblemi (URL16)

Amblemde sosyalizmin önemli kavramı emeği sembolize eden yarım kırmızı çark kullanılmıştır. Tipografik olarak Sosyalist Parti tırnaksız, yarı bold ve siyah olarak, İskoçya ifadesi ise tırnaksız, normal kalınlıkta ve siyah olarak gösterilmektedir. Tipografik öğenin sağ altında yer alan kırmızı renkteki çizgi ile sosyalizm için mücadeledeki devamlılığı vurgulanmıştır.

4.10. İtalyan Sosyalist Partisi (Partito Socialista Italiano)

Şekil 13. İtalyan Sosyalist Partisi amblemi (URL17)

Sosyalizmin rengi olan kırmızı daire içine miniskül olarak ‘Partito Socialista Italiano’, majiskül olarak ise Partito Socialista Italiano’nun kısaltması ‘PSI’, tırnaksız, kırmızı olarak kullanılmıştır. Logoda kırmızı dış çemberden yararlanılmıştır. Çemberin içinde, illüstrasyon ile (Portekiz’deki karanfil devrimini çağrıştıran) yeşil saplı kırmızı karanfil yerleştirilmiştir. Kırmızı karanfil; sembol olarak kullanılarak, sosyalizmi ve işçi hareketini ön plana çıkarmıştır.

4.11. Malezya Sosyalist Partisi (Parti Sosialis Malaysia)

Şekil 14. Malezya Sosyalist Partisi amblemi (URL18)

Sosyalist partiler siyaset terminolojisinde sol partiler olarak kategorize edilirler. Sıkılmış sol yumruk mücadeleyi sembolize eder. Kırmızının sosyalizmin klişe rengi olarak seçilmesi amblem tasarımında değişime karşı bir anlayışı ifade etmektedir.

4.12. Norveç İşçi Partisi (Arbeiderpartiet)

Şekil 15. Norveç İşçi Partisi (Arbeiderpartiet) amblemi (URL19)

Amblemda sosyalist ve sosyal demokrat partiler için popüler bir simge olan kırmızı gül kullanılmaktadır. Gül, dayanışmanın ve özgürlüğün simgesidir. Gül sembolü, Batı Avrupa’da bir sosyal demokrat partiden diğerine hızla yayılan bir semboldür. Kırmızı renk maddi yoksullukla mücadeleyi, çiçek ise manevi ihtiyaçla mücadeleyi temsil eder.

4.13. Portekiz Sosyalist Partisi (Partido Socialista)

Şekil 16. Portekiz Sosyalist Partisi amblemi (URL20)

Logoda iç içe yerleştirilen dairelerden yararlanılmıştır. Dairenin tam orta merkezinde, sol yumruk sembolü yer almaktadır. Amblemda kullanılan kırmızı renkte sol yumruk, gücü ve mücadeleyi temsil etmektedir. Tipografik olarak; dairenin etrafına yazılmış majiskül, tırnaksız ve bold yazı karakteri kullanılmıştır.

5. SONUÇ

Sosyalist parti amblemleri incelendiğinde büyük bir oranda kırmızı rengin hakim olduğu, çoğunda sosyalizmi çağrıştıran gül vb. bitkilerle birlikte mücadeleyi sembolize eden sol yumruk yada bisiklet gibi öğelerin kullanıldığı görülmektedir.

Günümüzde grafik tasarım çalışmalarına büyük kolaylıklar sunan hazır tasarım unsurları arasında çok farklı sembol çalışmaları da yer almaktadır. Ayrıca sanatsal yeteneği olan çok sayıda yetişmiş tasarımcılar her türlü talebe cevap vermektedir. Böyle zengin imkânların olduğu koşullarda amblemin her yönüyle başarılı olmasını beklemek çok normal bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır. Değerlendirilen amblemlerin dışındaki diğer sosyalist parti amblemleri de dikkate alındığında sembollerinin hem estetik açıdan hem de özgünlük açısından vasat seviye olduğu görülmektedir.

Küçük ölçekli işletmeler dahi kurumsal kimlik tasarımlarının odak noktasını meydana getiren amblem tasarımlarına büyük önem vermektedirler. Amblemlerini kurumsal firmalar tarafından profesyonel çalışmalar sonucunda hazırlamaya özen göstermektedirler. Böyle bir yönelişin olduğu günümüz koşullarında yüzbinlerce, milyonlarca destekçisi olan bir siyasi yapının gereken önemi göstermeyerek amatör düzeyde bir amblemi kullanması büyük bir çelişki oluşturmaktadır. Amblemlerde yer alan semboller klişeleşmiş dar kalıpların dışına çıkamaması siyasi yaklaşım tarzı olarak da statükocu bir anlayışa sahip olunduğu izlenimini doğurmaktadır.

KAYNAKÇA

Cassirer, E. (1957). The Philosophy of Symbolic Forms, Volume 1, 2, 3. U.S.A: Yale University Press

Ceylan, İ.G., Ceylan Bahattin, H. (2020). Amblem Tasarımlarında Minimalist Yaklaşımlar ve Önemi Hakkında Bir İnceleme, Güzel Sanatlar Alanında Teori ve Araştırmalar II, Gece Kitaplığı

Livingston, A. (1994). Encyclopedia Of Graphic Design+Designers, Thames and Hudson Inc. London

Mete, F. (2020). Emoji Kullanımının Türkçe İletişim Kurmaya Etkisi, Ana Dili Eğitimi Dergisi, 8(4)

Taşçı, A. (1985). Marka ve Amblemler, Grafik Sanatı, Plastik Sanatlar Dergisi. 1 (4). İstanbul

Uçar, T. F. (2004). Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, Ankara: İnkılap

Uğur, E. (2019). Cumhurbaşkanlığı Sisteminde Yenilenen Bakanlık Logolarının Semboller Açısından Eskileri ile Kıyaslamalı Analizi, Sanat ve Tasarım Dergisi, 9 (2)

(URL1) <https://www.zembula.com/blog/design-musts-great-visual-communication/> (erişim tarihi 10.05.2021)

- (URL2) <https://killervisualstrategies.com/blog/basics-of-visual-communication-marketing-strategies.html> (erişim tarihi 20.02.2021)
- (URL3) <https://www.thelogocreative.co.uk/the-different-types-of-logo-design/> (erişim tarihi 10.09.2020)
- (URL4) <https://gazetekarinca.com/2017/09/farc-siyasi-parti-oluyor-ismi-logosu-belli-oldu/> (erişim tarihi 20.08.2020)
- (URL5) <https://esg.gc.cuny.edu/2019/06/30/a-primer-on-democratic-socialism/> (erişim tarihi 15.03.2021)
- (URL6) <https://www.pngindir.com/png-zhl6xw/> (erişim tarihi 11.03.2021)
- (URL7) <https://tr.pinterest.com/pin/748442031796229563/> (erişim tarihi 07.09.2020)
- (URL8) <http://www.partidosocialistaba.com.ar/los-socialistas-levantamos-las-banderas-de-la-memoria-la-verdad-y-la-justicia/> (erişim tarihi 22.04.2021)
- (URL9) https://www.pngfind.com/mpng/hJTbxmo_socialist-party-of-albania-partia-socialiste-e-shqiperise/ (erişim tarihi 26.01.2021)
- (URL10) <https://psb40.org.br/logomarcas/> (erişim tarihi 11.12.2020)
- (URL11) <http://bsp.bg/> (erişim tarihi 21.06.2021)
- (URL12) <https://www.parti-socialiste.fr/> (erişim tarihi 18.05.2021)
- (URL13) <https://samajwadiparty.in/index> (erişim tarihi 08.04.2021)
- (URL14) <https://www.sp.nl/> (erişim tarihi 13.03.2021)
- (URL15) <https://www.socialistpartyni.org/> (erişim tarihi 26.05.2021)
- (URL16) <https://socialistpartyscotland.org.uk/> (erişim tarihi 18.12.2020)
- (URL17) <https://www.partitosocialista.it/> (erişim tarihi 20.04.2021)
- (URL18) <https://partisosialis.org/> (erişim tarihi 30.06.2021)
- (URL19) <https://www.arbeiderpartiet.no/> (erişim tarihi 17.03.2021)
- (URL20) <https://ps.pt/> (erişim tarihi 06.04.2021)